

Перед початком чергового засідання Президії НАН України 24 лютого 2010 року академік НАН України Б.Є.Патон поздоровив академіка НАН України В.Я.Тация з 70-річчям від дня народження, а також вручив державні нагороди групі провідних фахівців НАН України й відзнаку НАН України «За сприяння розвитку науки» міністру з питань житлово-комунального господарства України О.Ю.Кучеренку та побажав нагородженим успіхів, щастя і здоров'я.

***

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь академіка НАН України А.А.Долінського про наукову та науково-організаційну діяльність Інституту технічної теплофізики НАН України.

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, Б.С.Стогній, міністр з питань житлово-комунального господарства України О.Ю.Кучеренко, голова Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів С.Ф.Єрмілов, заступник голови комісії з комплексної перевірки Інституту технічної теплофізики НАН України, заступник директора Інституту газу НАН України В.А.Жовтянський, декан теплоенергетичного факультету Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» професор Є.М.Письменний, генеральний директор ОКП «Донецьктеплокомуненерго» В.А.Воротинцев.

Зазначалось, що інститут є одним з найстаріших у Відділенні фізико-технічних проблем енергетики НАН України.

Завдяки творчій праці видатних вчених-академіків: І.Т.Швеця, В.І.Толубинського, О.Н.Щербаня, О.О.Кремньова, Є.П.Дибана, члена-кореспондента О.А.Геращенко, які стали фундаторами авторитетних наукових шкіл, інститут перетворився на провідний науковий центр, добре відомий не тільки в Україні, але й за її межами.

В інституті постійно йде пошук нових форм організації досліджень та впровадження їх результатів в ринкових умовах.

Активно розвиваються роботи, спрямовані на модернізацію об'єктів комунальної енергетики, що є надзвичайно важливим.

Інститут активно веде пошук і впроваджує нові форми роботи з регіонами України. Підтримуються плідні стосунки з АР Крим, Донецькою, Дніпропетровською, Запорізькою, Житомирською та іншими областями.

Розвиваються наукові зв'язки з вченими за межами України, фахівцями ряду провідних світових фірм США, Німеччини, Великої Британії, Росії, Білорусі, Литви, Польщі й інших.

Дещо поліпшилася ситуація із залученням до наукової діяльності здібної молоді. Цьому певною мірою сприяє і наявність в інституті власного гуртожитку. Суттєво зросла кількість захищених кандидатських дисертаційних робіт.

Проте, незважаючи на вжиті заходи, інститут на очах старіє. Середній вік наукових співробітників весь час збільшується і складає для докторів наук – майже 65 років, а для кандидатів – 52 роки. Недостатня увага приділяється і підготовці молодих докторів наук.

Протягом звітного періоду частка позабюджетного фінансування знизилась і зараз становить менше 20% у загальному фінансуванні, що дуже мало для такого інституту. Тут є значні резерви, які треба мобілізувати.

Потребує більшої уваги і контролю з боку керівництва Інституту технічної теплофізики НАН України діяльність численних госпрозрахункових організацій, створених при інституті, недостатньо активною є й робота технологічного парку.

Президія НАН України висловила сподівання, що Інститут технічної теплофізики НАН України здатен виправити ці недоліки і далі буде сприяти розвитку теплоенергетики, активно працювати з енергетичними підприємствами.

***

Далі було заслухано та обговорено доповідь заступника голови Наукової ради цільової комплексної програми «Проблеми ресурсу і безпеки експлуатації конструкцій, споруд та машин» академіка НАН України Л.М.Лобанова.

У доповіді та виступах академіків НАН України Б.Є.Патона, З.Т.Назарчука, А.Г.Наумовця, Я.С.Яцківа, директора Державного науково-дослідного інституту будівельних конструкцій П.І.Кривошеєва, заступника головного інженера ВАТ «Одеський припортовий завод» А.О.Йолкіна, начальника відділу Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім.М.К.Янгеля» В.Г.Тихого відзначалось, що у багатьох країнах світу спостерігаються загальні тенденції, згідно з якими більшість конструкцій, споруд і машин, що експлуатуються, наближається до свого критичного віку, а отже потребують оновлення чи реконструкції.

Особливого значення ця проблема набуває в Україні. Зараз через брак коштів, потрібних для відтворення основних фондів, більшість з них відпрацювала свій нормативний ресурс. У зв'язку з цим вкрай важливим є питання управління експлуатаційною надійністю та довговічністю відповідальних об'єктів шляхом визначення їх технічного стану і залишкового ресурсу та встановлення науково обґрунтованих строків експлуатації.

До виконання програми, яка складалась з дев'яти розділів і містила 118 проектів, було залучено 26 інститутів восьми відділень НАН України. Впродовж трьох років було отримано важливі науково-технічні та практичні результати.

Зокрема, розроблено технології ремонтного зварювання корпусних деталей парових турбін та арматури високого тиску для продовження ресурсу турбоагрегатів.

Розпочато впровадження експертної системи моніторингу технічного стану магістральних трубопроводів з урахуванням реальних умов експлуатації.

Створені і впроваджені в КБ «Південне» технологія та обладнання для діагностики елементів конструкцій із композиційних матеріалів методами лазерної інтерферометрії.

Розроблено технології підвищення в 3-4 рази ресурсу доліт для буровлення свердловин при видобуванні розсіяного або шахтного метану тощо.

У процесі виконання програми отримано й інші важливі науково-технічні та практичні результати.

Однак, як зазначалось, програма містила також низку дрібних проектів без чітких перспектив впровадження отриманих результатів.

Велику роботу з координації та контролю за виконанням проектів провела наукова рада програми. Було забезпечено підготовку та видання підсумкового збірника статей наукових керівників розділів і проектів програми. Відбулася звітна конференція за участю виконавців проектів, представників зацікавлених міністерств і відомств, науковців вузів і галузевих інститутів, фахівців підприємств, що сприятиме використанню отриманих результатів.

Було висловлено думку щодо підтримки пропозиції наукової ради та виступаючих з продовження досліджень в наступні три роки. Науковій раді було доручено сформулювати нові етапи робіт, сконцентрувавши наукові сили та ресурси на найбільш актуальних напрямках досліджень і передбачивши передусім практичне використання отриманих результатів. При цьому особливо підкреслювалось, що при проведенні конкурсу проектів першочергову увагу необхідно звернути на фінансування комплексних крупних робіт і не розпорощувати кошти на виконання дрібних проектів.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про затвердження складу експертної комісії по виборах до складу НАН України у 2010 році; про завершення підготовки та видання «Історії української культури» у 5 томах; про затвердження оновленого складу Комісії НАН України з наукової спадщини академіка В.І.Вернадського та підготовку видання серії «Вибрані наукові праці академіка В.І.Вернадського»; про присудження Національною академією наук України премій імені видатних учених України за підсумками конкурсу 2009 р., а також премій НАН України для молодих учених і студентів за кращі наукові роботи; про встановлення розміру премій НАН України за підсумками конкурсів 2009 р.; про затвердження переліку науково-дослідних робіт молодих учених за грантами НАН України на 2010 рік; про представлення до нагородження Почесною грамотою Кабінету Міністрів

України трудового колективу Науково-технічного центру магнетизму технічних об'єктів НАН України та трудового колективу і окремих працівників Фізико-технічного інституту низьких температур ім.Б.І.Веркіна НАН України; про внесення змін до постанови Президії НАН України від 07.11.08 № 283 «Про затвердження Положення про періодичне видання Національної академії наук України»; про діяльність фонду «Єдність проти раку»; було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України тощо.

Секретаріат Президії НАН України